

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo trislojna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Kdo je kriv? — „Kranjska hranilnica“. — Naše ljudsko šolstvo. — Politične vesti. — Iz slovenskih dežel. — Kranjsko: Razno. Podlistek: Čarovnik.

Kdo je kriv?

(Na adresu nemških trgovcev in obrtnikov.)

Gospodarsko gibanje na Slovenskem, naperjeno proti nemškim trgovcem in obrtnikom, se je zlasti v Ljubljani tako intenzivno pojavilo in se nadaljuje tudi tako vstrajno, da dotični že prav občutno čutijo izgubo in škodo. Na vseh koncih se že čuti stokanje in pritoževanje in marsikdo vzdihuje: jaz sem po nedolžnem prišel v škodo, Slovencem nisem ničesar storil, izogibal sem se javnih nastopov proti Slovencem, sploh nisem prav ničesar zakrivil.

Ali res niso nemški trgovci in obrtniki ničesar zakrivil? Ali trpijo po nedolžnem na posledicah gospodarskega boja? Poglejmo malo in videli bomo takoj, kdo je kriv.

Ako se priseli tujec v kak kraj, skušal se bo prilagoditi svoji okolici in razmeram primerno urediti svoje nastopanje in obnašanje. Tem bolj bo to storil, ako je odvisen od svoje okolice, ako živi takorekoč od domačinov. Pamet mu sama pravi, da se mora skrbno ogibati vsega, kar bi le količkaj žalilo narodnostni ali kak drug čut prebivalstva, ki mu nosi groše, od katerih je odvisen njegov obstoj. Šel bo še dalje, asimiliriral se bo popolnoma domačim in postal član in zvest somišljenik prebivalstva samega.

Mi ne gremo tako daleč. Ljubljanskih Nemcev nimamo vseh za tujce, ker so nekateri res domačini, in so bile njih rodbine že od nekdaj med nami. Občevali smo z njimi prija-

teljsko in ne zahtevamo, da bi recimo postali navdušeni Slovenci, niti da bi se odrekli svoji narodnosti, kajti kdor svojo narodnost spoštuje, je tudi spoštovanja vreden.

Najmanje pa, kar moramo zahtevati od njih, je, da spoštujejo našo narodnost ravnotako kakor svojo in da je nikoli in nikjer ne žalijo in da je zlasti v stvareh, v katerih so od nas odvisni, ne samone zapostavljajo, ampak ji prednost dajejo pred vsemi drugimi!

Slovenec je gospodar v Ljubljani in na Kranjskem; s tem dejstvom morajo druge narodnosti računati in gledati, da žive in nastopajo tako, da ne žalijo Slovencev. Tem bolj se morajo trgovci in obrtniki, ki skoro izključno od Slovencev živijo, po tem ravnati.

Ali pa delajo tako? Naj si zdaj izprašajo vest in rekli si bodo: ne, pač smo pa žalili svoje reditelje in naravnost zaničevali Slovence kot manj vreden narod.

Najprej napisi! Povsod nemški, povsod se je šopiril ta jezik in če se je videlo kaj slovenskega, je bilo to na najzadnjem mestu. Pozdrav v prodajalni nemški, občevalni jezik v prodajalni, korespondenca in vse drugo samo nemško. To so res samo zunanosti, toda tudi na to bi se moralo v slovenskem mestu ozirati, kar že takt zahteva.

Pojdimo dalje. To ni bilo nič redkega, da se je za odhajajočim Slovincem reklo „Dieser zuwidere Windischer!“ Morali bi ga ven vreči! Ali pa, da se je norčevalo zlasti iz kmetskih kupovalcev v nemškem jeziku ter jim v obraz metalo nemške psovke, katerih seveda dotični niso razumeli, zato se je pa službujoče osobje prezirljivo krohotalo.

Kozak pa rajši spi na goli zemlji pod milim nebom, njemu ni treba blazin in pernic, kot zglavje mu služi sveže seno in prav udobno se zlekne v travo. Kozaka veseli, če se zbudi ponoči, da vidi nad seboj visoko z zvezdami obsejano nebo in da ga stresa nočni mraz, ki mu osveži kozaške kosti. Zazdeha in se stegne, nekaj zamrmra v spanju in se zavije v gorki plašč.

Precej kasno se je zbudil pan Danilo Burulbaš po večerajšnji ženitnini. V kotu je sedel na klop ter začel brusiti novo turško sabljo, ki jo je primenjal. Gospa Katarina je vzela v roko svilen robec ter začela vvesti zlate nitke vanj.

Tedaj je stopil Katarinin oče v sobo, slabovoljen, siten in z inozemsko pipo v ustih. Pristopil je k hčeri ter jo osorno vprašal, zakaj je tako pozno prišla domov.

„To morate mene in ne nje vprašati, tast! Ne žena, ampak mož je odločilen. To je že taka navada pri nas, ne zamerite!“ je rekel Danilo, ne da bi prekinil dela. „Morda v tujih, nevernih deželah ni tako, — jaz ne vem.“

Strogi tastov obraz se je pordečil in oči so mu divje zrle.

„Kdo drugi nego oče mora gledati za hčerjo,“ je zamrmral v brado. „No, vprašam vaju, kje sta se potepala do pozne noči?“

In potem družba, v katero so zahajali nemški trgovci in obrtniki. Kazino, ki že od nekdaj vzbuja v vsakem Slovincu srd in gnev, kajti iz nje je izhajal ves gnoj, s katerim so se polivali Slovenci, je bil glavni lokal za te nepristranske obrtnike, tam so se družili z najhujšimi zasramovalci slovenskega naroda, z onimi zagrizenci, ki pljune pred sebe, ako le kaj slovenskega sliši. Ali je moglo potem biti drugače, nego da si je Slovenec mislil: S komur se družiš in občuješ, tak si tudi Ti. Morda se dotični ni udeleževal aktivno napadov in zasramovanj na Slovence, toda bil je večkrat v dotični družbi in to mu je prineslo ravno tak odij na glavo kakor glavnim razgrajajem.

Drugi so zopet podpirali nemška bojna društva, ki imajo naravnost namen, ponemčevati slovensko deco (Schulverein) ali spraviti ob mejah Slovence z rodne grudi ter naseliti Nemce (Südmark). Ljudem, ki podpirajo takšna nam sovražna društva, Slovenci vendar ne bomo nosili denarja ter takorekoč z lastnim denarjem sebe preganjali!

Zopet drugi nemški trgovci in obrtniki so vzgajali svoje sinove in hčere v najbolj zagrizene hajlovee in sovražnike slovenskega prebivalstva. Oče se je morda že vnesel in ga je srečala pamet, da se je kolikortoliko prilagodil razmeram ter bil nepristransk. Tem hujše pa počenja sin in Slovenci so istotako opravičeni soditi očeta po sinu tembolj, ako bo ta po očetu prevzel trgovino ali obrt. To zopet ne gre, da bi sami zredili gada na prsih!

Vse te okolnosti torej naj nemški trgovci dobro prevdarijo in prišli bodo do zaključka, da so sami krivi, ako jih Slovenci nočejo več podpirati.

„Nato Ti odgovarjam, ljubi tast, da že dolgo časa nisem pri tistih, ki jih ženske povijajo v plenice. Znam na konju sedeti, znam še morda kaj drugega... in se mi tudi ni treba nikomur odgovarjati, kaj delam ali mislim.“

„Vidim, Danilo, da, vem, da se hočeš prepirati. Kdor se skriva, ima gotovo slabe namene.“

„Misli si, kar si hočeš,“ je dejal Danilo, „tudi jaz si mislim svoje. Hvala Bogu, doslej še nisem storil nikakega nepoštenega dejanja: vedno sem se potegoval za pravo vero in za domovino, ne pa kakor drugi vlačugarji, ki se bogve kje drugod potepajo, dočim se morajo pravoverni krvavo bojevati. Kajpada potem pridejo, da žanjejo žito, ki niso sami sejali. Niti zedinjenim katolikom niso podobni, ker nikoli ne pogledajo v cerkev. Te je treba vprašati, kje so se potepali.“

„Eej, kozak! Ali veš; posebno dobro ne streljam, na sto sežnje zadene moja kroglja srce; tudi le srednje sukam sabljo: od človeka puščam le majhne koščke, dobre dovolj, da se kaša iz njih kuha.“

„Tukaj sem,“ je rekel Danilo in zažvižgal s sabljo po zraku, kakor bi vedel, čemu jo je nabrusil.

Čarovnik.

Ruski spisal Nikolaj Gogol.

III.

Vasica pana Danila je ležala med dvema gorama v ozki dolini, ki je nagibala k Dnjepru. Hiša ni bila visoka, v zunanosti navadna kozaška kočica z eno sobo. In vendar je v nji prostor zanj in za ženo, za staro služabnico in deset izbranih dečakov. Zgoraj so okrog sten pribite deske in na njih stoje skledice in lonci za jedi; med njimi so tudi srebrni pokali in z zlatom obrobene skledice tako podarjene kakor v vojni pridobljene.

Malo nižje visijo dragocene puške, sablje, sulice; prostovoljno ali neprostovoljno so prišle iz tatarskih, turških in čeških rok; mnogo jih je vsled tega skrhanih. Pogled na te znake spominja pana Danilo na prežite boje. Spodaj ob stenah so pritrjene gladko ostrugane hrastove klopi. Pred klopjo pri peči visi zibelka na vrvicah, ki so pritrjene z obroči na strop. Tla so iz gladke steptane ilovice. Na klopeh spita pan Danilo in njegova žena, pri peči stara služabnica in v zibelki počiva in se ziblje otrok. V kotih na tleh spijo kozaki.

Da pa omilimo to krivdo, da pri tem vsaj nekatere, ki bi pri treznem razumu drugače postopali, kar danes že jasno uvidijo, milejše sodimo, moramo veliko krivdo pri tem pripisovati njih zapeljivcem.

V Ljubljani je nekaj ljudij, advokatov in njih pisarjev, nekaj državnih in privatnih uradnikov, predvsem uradniki Kranjske hranilnice, ki nikakor ne morejo umeti in jim nikakor ne gre v njih pangermansko bučo, zakaj Nemci niso v Ljubljani gospodarji kakor nekdanj, zakaj je ravno ta manj vredni, od njih zaničevani narod gospodar na svoji zemlji. Ti ljudje nimajo ničesar izgubiti, ako psujejo, sramoté in izzivajo mirne Slovence. Nasprotno so zlasti uradniki Kranjske hranilnice takorekoč primorani, da ščujujejo mirne Nemce proti Slovincem.

Ti ljudje torej zapeljujejo mirnejše rojake k žaljenjem slovenske narodnosti in k oni ošabnosti, ki je ne more in ne sme Slovence v Ljubljani trpeti. „Wir sind das Herrenvolk!“ ponavljajo vedno in vedno, „nas ščiti vlada in imamo za seboj milijone in milijone rojakov, ki nas ne bodo zapustili!“ Ni čuda, da potem s takimi besedami prepričajo še tako mirne Nemce, da so nekaj več in da mora biti Slovenec pravzaprav njih suženj, sami pa gospodarji. Taka družba zagrizenih ljudi, ki nima ničesar izgubiti, nasprotno zaslužiti še pohvalo, napravi mirne nemške trgovce in obrtnike objestne, prešerne in nepravilne napram onim, od katerih žive.

Naj pomislijo dotični, da ljudje, ki jih tako hujskajo, niso odvisni od Slovencev, sami so pa odvisni morda do zadnjega krajcarja od slovenskih odjemalcev in da je naravnost bedasto, staviti se v nasprotje s svojimi odjemalci.

Res je pohlevni Slovenec prenašal dolgo časa žaljenja in preziranja od onih, katerim da zaslužiti, toda ko je bila mera polna, je pa z ostrimi očmi pogledal svoje zasramovalce in sklenil, le svoje podpirati. To so Slovenci že davno čutili in z zadnjimi dogodki je stvar le izbruhnila in prišla v štadij, ki ostane trajen in ne bo ponehal. „Ali z nami, ali proti nam!“ to je zdaj geslo, popolnoma upravičeno in to gibanje ne bo zaspalo! Naj se naši nasprotniki ne tolažijo s tem, da bo za par tednov ponehalo to gibanje, o ne, skrbljivo je tako dobro za trajnost, da si nemški gospodje niti misliti ne morejo!

S pričujočim člankom smo hoteli pokazati, kdo je kriv gospodarskemu gibanju, ker se nemški trgovci in obrtniki tako izgovarjajo in opravičujejo. Zahvaliti se imajo za vse to le samim sebi in pa svojim zapeljivcem, ki so jih privedli do tega. Kogar je srečala pamet, ta bo vedel, kaj mu je storiti in kje mu je rešitev: hrbet naj pokaže vsem tistim advokatom, pisarjem in uradnikom, ki rešujejo nemško misel na Kranjskem na škodo svojih rojakov trgovcev

„Danilo!“ je zakričala Katarina, ga zgrabila za roko in se obesila nanj, „pomisli, blaznež, glej, proti komu vzdiguješ roko! Oče, lasje so Ti beli kakor sneg in zježil si se kakor nespameten deček.“

„Žena!“ je grozeče zaklicala pan Danilo, „veš, da nimam rad tega, pobrigaj se za ženska dela!“

Sablji sta zažvenketali, železo je udarilo na železo, iskre so pršile in kakor prah obletavale boreča se kozaka. Jokajoč je šla Katarina proč, se vrgla na klop in si tiščala ušesa, da ne bi slišala žvenketanja sabelj. Toda kozaki se ne tolčejo tako, da bi se njih udarci preslišali. Srce ji je hotelo počiti, po celem telesu je čutila odmeve strašnih udarcev.

„Ne, ne, tega ne prenesem . . . Morda že brizga rdeči krvni curek iz belega telesa, morda je moj dragec že brez moči in jaz ležim tukaj.“

Bleda, skoro onesveščena je stopila k borilecema. Kozaka sta se še vedno tako strahovito bojevala, niti eden niti drugi ni zmagoval. Katarinin oče je silil naprej — pan Danilo je pariral udarec; zdaj je udaril Danilo — s temnimi pogledi se je branil oče in zopet sta si enako močna stala nasproti. Vsa žarela sta. Zopet sta zamahnila . . . hoj! sablje so zažvenketale in hreščéč odletele na stran.

in obrtnikov, ki so hodili zanje po kostanj v žrjavico. Komur gorenje pametne besede niso odprle oči, temu ni pomagati, naj le počí pri njem!

„Kranjska hranilnica.“

Krvavi dogodki v Ljubljani in izgredi ter pobijanja Nemcev v spodnještajerskih mestih je imelo tudi posledico, da so začeli slovenski vlagatelji dvigati svoj denar iz „Kranjske hranilnice“ in je bil takoj v početku naval tak, da je hranilnici zmanjkalo razpoložljive gotovine in je morala zastaviti svoje vrednostne papirje.

Naš namen ni, da bi v tem slučaju pozivali na bojkot in na run na nemško hranilnico, temveč prav stvarno in konkretno hočemo pojasniti, ali je dejstvo, da noben Slovenec ne more in ne sme podpirati te hranilnice, upravičeno ali ne.

„Kranjska hranilnica“ je ena najstarejših denarnih zavodov v Avstriji in je bila pred dobrimi osemdesetimi leti ustanovljena z namenom, da se čisti dobiček daruje za dobrodelne in splošnokoristne bodisi lokalne ali deželne svrhe. To se je začetkoma tudi vršilo in ljudje so z zaupanjem vlagali denar, ker so vedeli, da se porabi čisti dobiček v splošni dobrobit kranjske dežele. V upravnem svetu so sedeli Nemci in Slovenci ter gledali, da se je dobiček res porabil v dobrodelne namene.

Ko se je pa slovensko ljudstvo zavedlo, da ne gre, da bi peščica Nemcev gospodarila v deželi, ko je Nemce pometalo iz deželnega zbora, občinskega sveta Ljubljane, iz trgovske in obrtne zbornice, kjer so poprej absolutno gospodarili, so Nemci zaslutili, da jim bije plat zvona in da jim je odklenkalo gospodarstvo nad kranjsko deželo. Vedeli so, da se morajo sami iz sebe, s svojo malo peščico in s svojim denarjem prilagoditi razmeram in uživati kot drugi narod v deželi podrejeno stališče.

Tega pa niso hoteli, ampak so izvršili tako imeniten coup za ohranitev svojega gospodstva in za pospeševanje svojih koristi, da se jih mora res zavidati. Polastili so se bogate kranjske hranilnice ter si s tem ustvarili trdnjavo, ki jih je trdno držala in jih še dandanes drži in jih bo še naprej držala, ako bo slovensko ljudstvo še tako nespametno, da podpira to trdnjavo z vlaganjem slovenskega denarja. Kako se je vendar moglo zgoditi, da so postali Nemci neomejeni gospodarji hranilnice?

Le vsled tega, ker odbora ne voli nihče, ampak se sam iz sebe izpopolnjuje. Kakor hitro umre ali odstopi en član, imenuje odbor sam drugega, odbor edini ima pravico kooptacije, to je izpopolniti število odbornikov, če kdo izstopi. Nekdanji slovenski člani so umrli ali tudi izstopili. Kakor hitro se je to zgodilo, je odbor,

„Bog, zahvalim Te!“ je zaklicala Katarina. Toda zopet je viknila, kajti videla je, kako sta kozaka zgrabila za puški; uravnala sta kresilni kamen, napela petelina. Pan Danilo je ustrelil — in zgrešil. Oče se je nekam zadel . . . star je, pogled mu ni tako oster kakor pri mlademu možu, toda roka se mu ne trese. Počil je strel . . . pan Danilo je omahnil, rdeča kri se je poredila po levem rokavu kozaškega župana.

„Ne!“ je zaklicala, „tako po ceni se ne prodam; ne levica, marveč desnica mora vladati. Na steni mi visi turški samokres, še nikdar v življenju mi ni bil nezvest. Pojdi s stene, stari tovariš! Skaži prijatelju uslugo!“

Danilo je stegnil roko.

„Danilo!“ je obupno vzkliknila Katarina, ga prijela za roko ter se mu vrgla pred noge, „ne prosim zase, saj umrem s Teboj: nevredna je žena, ki preživi smrt svojega moža; Dnjeper, mrzli Dnjeper bo moj grob . . . Toda ozri se na sina, Danilo, poglej vendar sinčka! Kdo bo ščitil ubogo dete? Kdo ga bo poljuboval? Kdo ga bo učil dirjati na vranječrnem konju, boriti se za svobodo in vero, piti in pijančevati kakor pravi kozak? Umri, sinko moj, zgini s sveta! Lastni Tvoj oče Te zavrže, glej, kako obrača proč svoj obraz. O, zdaj Te poznam! Ti si zverina, ne človek! Voléje srce imaš in pamet pla-

v katerem so imeli Nemci večino, takoj imenoval zanesljivega Nemca in že precej časa je, odkar je bil zadnji Slovenec v odboru. Če se prav spominjamo, je bil to ranjki notar Supanz, ako izvzamemo pokojnega okrajnega glavarja Mahkota, ki je bil pa v zadnjem času Nemeč, čeprav je v mladosti nastopal kot igralec na slovenskem odru.

Tako je torej prišlo, da sedi v odboru Kranjske hranilnice danes 65 zagrizenih Nemcev, ki so neomejeni gospodarji nad slovenskim denarjem in nikomur odgovorni za svoja dejanja, izvzemši vladi, tej pa le kar se tiče rednega poslovanja.

Naše ljudstvo je zaupanje, ki ga je imelo poprej do te hranilnice, še naprej ohranilo in v to ga je zapeljalo že ime Kranjska hranilnica, ker si je vsak preprost človek mislil, da je to deželna hranilnica in da takorekoč dežela sama jamči za varnost naloženih vlog. To pa ni res, niti dežela, niti kaka občina, niti odborniki sami ne jamčijo za varnost, jamči samo rezervni zaklad, ki pa je v primeri z vlogami skrajno majhen in bi pri kakem polomu niti najmanj ne zadostoval za pokritje.

Zdaj se pa vprašajmo: čigav je denar, čigavi so oni milijoni, ki so naloženi v kranjski hranilnici in kako se razpolaga s čistim dobičkom, ki ga nesejo obresti vlog?

Na prvo vprašanje lahko z mirno vestjo trdimo, da je vloženi denar skoro izključno slovenski. Slovenci so od nekdanj prav do zadnjega časa nosili denar noter, nalagal se je do nedavnega časa tudi ves pupilarni denar slovenskih sirot in nedoletnikov. Zlasti priprosti ljudje, stare ženice, manjši kapitalisti, boječi župniki in drugi so imeli zaupanje le do kranjske šparkase ter nosili težko prislužene krajcarje v nemško trdnjavo. Nemci sami niso tega storili, njim so bile obresti Kranjske hranilnice preneznatne, naložili so svoj denar raje v industrijo in v vrednostne papirje, ki jim donšajo še enkrat toliko obresti.

Vloge slovenskega denarja v hranilnici so narastle na milijone in ti milijoni so donšali po sebi umevno jako lep čisti dobiček, ki bi se moral, kar je čisto naravno in edino pravilno, porabiti za koristi cele dežele in vsega prebivalstva.

Ali se je to zgodilo? Nekaj mrvic in drobčin je res odpadlo vsako leto za dobrodelne namene, ki pa Bog varuj! niso smeli biti izključno slovenski, vse drugo je pa šlo za ojačenje nemškega življa na Kranjskem, za podpiranje vsega, kar je sovražno slovenskemu narodu, da, naravnost za politični boj Nemcev zoper Slovence.

Zdaj pa pomislimo, koliko stotisočev se je leta in leta razmetalo za nemška bojna društva, za podpiranje nam sovražnih oseb in naprav in za politični in narodnostni boj zoper

zečega se mrčesa! Mislila sem, da imaš vsaj trohico usmiljenja, da v Tvojem kamnitem telesu živi človeško čuvstvo. Zmotila sem se v svoji nespameti! Kajne, to Te veseli, kosti Ti bodo v grobu veselo skakale, ko bodo izvedele, da so Ti divji Lahi vrgli sina v ogenj, da kriči Tvoj sin pod njih noži in v vreli vodi. O, zdaj Te poznam! Vesel si, da bi še iz groba vstal in s čepico podpihal ogenj, ki so ga zažgali pod njim!“

„Nehaj, Katarina! Daj, da Te poljubim, sladki moj Ivan! Ne, dete moje, nihče Ti ne bo skrivil lasu, zrastel boš v slavo domovine; kakor burja boš dirjal na čelu svojih kozakov, žametno čepico na glavi, z ostro sabljo v roki. Sezi mi v roko, oče! Pozabiva, kar je bilo med nama! Ako sem ti storil krivico, — priznam svojo krivdo. Čemu mi ne daš roke?“ je vprašal Danilo Katarininega očeta, ki je stal na mestu in čigar obraz ni kazal ne jeze ne spravljalivosti.

„Oče!“ je zaklicala Katarina ter ga objela in poljubila, „ne bodi neizprosén, odpusti Danilu, saj te ne bo več žalil.“

„Tebi na ljubo, ljuba hči, odpuščam!“ je odgovoril ter jo poljubil, dočim so se mu oči iskrile.

slovensko prebivalstvo. Nemci so se nam lahko v pest smejali, ko so z našim denarjem vodili boj zoper nas, ko je vsa njih moč, njih brezmejna prevzetnost bazirala v Kranjski hranilnici oziroma v denarju, ki smo jim ga mi skupaj znosili. Ali si moremo misliti večje krivice, kakor se je dogajala v tem postopanju? Ali je še kaj bolj nesramnega nego to, da so nas Nemci z žulji naših rok in z od nas kupljenimi biči topli in bičali? Ne, bolj nesramnega in nezvestnega si ni mogoče misliti in skrajni čas je bil, da so se Slovenci spametovali in sklenili, nič več podpirati svojega najhujšega sovražnika.

Kaj bi pa bili Nemci brez Kranjske hranilnice? Lepo mirni in tihi in bi nas pri miru pustili, kakor bi jih tudi mi. Pa še to ni dovolj, da porablja naš denar zoper nas, ne, v Kranjski hranilnici je tudi ono gnezdo vseh pisarjev, ki sramote Slovence po nemških listih in grdijo na brezstiden način kranjsko deželo, deželo, ki jih s slovenskim denarjem pita in redi kakor gada na svojih prsih.

Ali je torej opravičeno velikansko ogorčenje, ki se je v zadnjem času polastilo slovenskega ljudstva zoper Kranjsko hranilnico? Da, v polni meri in tako opravičeno, da nam mora pri tem pritrčiti vsak pošten nasprotnik bodisi tudi Nемеc. In vlada, ki bi morala biti pravična tako Slovincem kakor Nemcem, se je v tem oziru postavila popolnoma na nemško stran, da si moramo misliti, da je vlada samo za Nemce v deželi, ne pa za Slovence. Popolnoma se je postavila v službo Nemcev kakor bi bila njena naloga, varovati nemške koristi proti koristim cele dežele in vsega prebivalstva. Izdala je izjavo v korist nemški hranilnici, izjavo, s katero se je eksponirala na nezaslišan način.

Mi o tej izjavi ne izgubljam besed, pač pa imamo pravico vprašati, zakaj je vlada vsa leta sem mirno gledala, da so se s slovenskim denarjem podpirala nemška bojna društva, šulvereinske šole in druge naprave, ki so naravnost naperjene zoper slovensko prebivalstvo? Zakaj ni takrat segla vmes ter zahtevala pravico, zakaj se ni uprla tej nezaslišani krivici? Vsaj toliko naj bi zahtevala, da bi se iz samo slovenskega denarja le do polovice podpirale slovenske koristi, do druge polovice magari nemške. Tedaj bi mi rekli, da nam je vlada vsaj deloma pravična, zdaj ne moremo tega trditi, pač pa smo nasprotnega mnenja. Vlada je s tem, da je z vso svojo močjo priskočila Kranjski hranilnici na pomoč, pokazala, da hoče in zahteva, da se še naprej godi Slovincem krivica. Vprašamo tudi, ali bi se vlada tako eksponirala, ko bi šlo za slovenski denarni zavod? Z mirno vestjo lahko rečemo: ne, nikoli ne!

Katarino je mraz pretresel; čudne so se ji zdele iskrece oči in ta poljub. Sklonila se je na mizo, kjer si je pan Danilo obvezoval ranjeno roko, dočim si je mislil, da ni prav ravnal kot kozak, ko je prosil odpuščanja, kjer se vendar ni zavedal nikake krivice.

IV.

Napočil je dan brez solnca. Nebo je bilo oblačno in dež je pršil na polje, na gozd, na široki Dnjeper.

Gospa Katarina se je zbudila, pa ne vesela: oči je imela objokane, sama je bila žalostna in nemirna.

„Ljubi mož, dragi mož, imela sem zelo čudne sanje!“

„Kaj se Ti je sanjalo, draga Katarina?“

„Sanjalo se mi je res čudno in tako živo, kakor bi videla. Sanjalo se mi je, da je moj oče tista pošast, ki smo jo videli pri asavlu. A prosim Te, ne veruj sanjam, kakšne neumnosti nam povedo! Zdelo se mi je, da sem drhteča stala pred njim, vsa plašna in vse žile so mi trepetale pred vsako njegovo besedo. Ko bi slišal, kaj je govoril“

„Kaj pa je rekel, zlata moja Katarina?“

Naše ljudsko šolstvo.

(Dalje.)

II.

Ni uspehov, ni tistega sadu, ki ga ljudstvo pričakuje od našega šolstva! Kje bo sad, kako bi bilo mogoče, da bi šolstvo v tem stadiju, kakor je sedaj, zadostovalo praktični življenjski potrebi našega ljudstva? — Kranjsko šolstvo je že nekaj let nekaj poskuševalni kuneec modernih pedagogov. Se dobe ljudje, ki mislijo, da morajo kaj novega uvesti, samo, da si svoje stališče utrdijo. Najsmelejši v tem oziru so c. kr. šolski nadzorniki začetniki. Ti hočejo takoj ob nastopu pokazati, kaj znajo. Šolstvo celega okraja postavijo na glavo, potem pa se reformira in reformira, poskuša, prevdarja in ko se končno šolstvo takega okraja v nekaj red spravi, opazimo, da ima res nekaj drugače urejenih gub, toda nestvor je še vedno.

In zakaj tako? — Ob vsakem reformiranju šolstva se pozabi na praktično stran, malenkosti se navadno pretiravajo, velike stvari se navadno prezro. Celoto šolstva imajo ti pedagogi redkokdaj ali nikoli v očeh, temveč s toliko večjo domišljijo in škropulozno natančnostjo se vržejo z vso svojo pedagoško težo na posamezen predmet. Pride leto, ko se nikoli prav ne telovadi. Treba je podrobnih načrtov, treba je skrajne konsekvence, da se ta predmet poučuje tako, kakor si je začrtal in umislil slavni pedagog. Tisto leto so vsi drugi predmeti ljudske šole nič. Dober je le oni učitelj, ki najboljše telovadi z otroci.

Drugo leto pa pride na vrsto petje. Petje, petje, to bo rešilo vse! Ej, to je gonja in to so uspehi! Telovadba pa je pozabljena. Učitelj pa napenja vse svoje moči, da bi otroci vsaj prav peli.

Tretje leto se spomni ta ali drugi pedagog, da je pisanje splošno slabo, da se otroci telesno kvarijo pri pisanju, dobe skrivljene hrbtenice, celo jetika hitreje grabi mladino, pa vse to radi tega, ker se pisanje ne goji prav. Prične se zopet ista pot: delajo se referati, študirajo se knjige raznih veščakov, povprašujejo se zdravniki in iz vsega tega se izcimi novo navodilo učitelju, kako poučuj pisanje. Pot teče učitelju po razoranem licu, ko premotriva to novo navodilo ter skuša po najnovejši metodi doseči prvi rekord v pisanju.

Pa pride risanje. Vse risanje je bilo do sedaj ničevno. Tam gori je nekdo, ki reče: „Pouk v risanju na ljudski šoli ni vreden piškavega oreha. He, učitelji sem! Tečaj moramo imeti. Jaz sem nekaj novega, praktičnega iznašel. Ljudska šola more doseči uspehe le z risanjem. V tem je spas ljudstva. Vsak učenec postane lahko slikar. To bo svet gledal te male slikarje! Zato pa le v tečaj, da se navadite moderne, najnovejše metode, da osrečite mladino in narod s

„Rekel je: pogledj me, Katarina, jaz sem lep! Krivo sodijo ljudje, da sem grd: vzoren mož Ti bom. Glej, kako gledajo moje oči!“ Tukaj je uprl pogled v mene s plamtečimi očmi, zakričala sem ter se zbudila.“

„Da, sanje povedo mnogo resničnega. A pustiva to. Ali že veš, da ni mirno za gorami? Lehi so se zopet začeli ozirati v deželo. Gorobec mi je poslal poročilo, naj ne spim. Zaman ga skrbi, saj sem vseeno na straži. Dečki so to noč zgradili dvanajst nasipov. Kraljevske republikance bomo pogostili s svinčenimi kolači in šlahčiči bodo plesali pod našimi biči.“

„Ali ve oče o tem?“

„Oče mi sedi na vratu, veš! Do tega hipa ga še nisem mogel uganiti. Prav gotovo je v tujini veliko grešil. Kaj naj pa to pomeni? Skoro mesec dni bo tukaj in nikoli še ni bil tako vesel, kakor se kozaku spodobi. Niti medicine ni hotel piti. Poslušaj vendar, Katarina, medicine ni hotel piti, ki sem jo brestovskim židom zaplenil. Hej, dečko!“ je zaklical pan Danilo, „teci v klet in prinesi židovsko medicino! Niti žganja ne pije! Kako strahovito! Meni se celo zdi, Katarina, da ne veruje v Gospoda Kristusa! Kaj meniš?“

„Ljubi Bog naj to ve! Kaj pa praviš k temu, pan Danilo?“

slikanjem (rekte farbanjem!)“ — Končan je tečaj, sedaj pa slede poskusi. Riše se, slika se in farba se in — prva odlika čaka onega, ki zna najbolj farbati. Kje tiči v tem praktična smer, kaj naj koristi to narodu v njegovem življenjskem odnošaju? Mesto, da bi se učilo ob urah risanja spoznavati geometrijske oblike, ki imajo za vsakdanje življenje največji pomen, se mučijo učenci in učitelji in žepi starišev s takimi — poskusi! Ali naj postanejo vsi učenci ljudskih šol slikarji?

Lahko bi naštel še vse polno takih poskušnih bedastoč, a bilo bi preveč, ene pa ne smem izpustiti in to je spisje na ljudski šoli. Razen računstva je spisje najvažnejši predmet. Koliko črnila se je že pretočilo ob reformah spisja, koliko rdečila je že prelilo naše učiteljstvo, koliko uric, zlatih uric šolskega časa se je izgubilo in ponajveč vse brezplodno, in to vse radi tega, ker odločilni faktorji ne vedo, kaj je spisje, ali pa ne vedo, kako je spisje gojiti. Ljudska šola bi morala ta predmet gojiti vse bolj intezivno in kar mogoče malo šablonsko. Spisje je ponekod postalo šablonsko do skrajnosti. Vzrok temu ne tiči v učiteljstvu, temveč v odredbah in predpisih, ki jih izdajajo šolske oblasti. Današnje spisje ne zahteva od mladine, da bi to, kar misli, čuti in zna, napisala prosto po svoje, temveč, sestavki se morajo pisati po gotovih predpisih. (Seveda so po nekaterih krajih to nesmisel zavrgli). Naloge za spisje morajo biti snažne, zvezek za vsak razred posebne oblike in — čujte! tudi barve. Učitelj jih mora vestno popraviti z rdečo tinto. — Čim manj napak, tem boljši je učitelj in večji je uspeh. Kaj ne, to je naravno! Naravno pa ni, da se ob taki sodbi pojavlja težnja po falzificiranju. Pišejo se naloge, te se prej pripravljajo, preprišejo, popravijo in tako docela „godne“ šele spišejo v takozvani boljši zvezek, ki pride v roko nadzornikom. Če je še kaj napak, se popravijo skrbno s črno tinto — in ta učitelj, ta učiteljica je pravi mojster — mojsterca spisja. Da, da, tako se goji spisje, žalibog, in učiteljstvo ni krivo, komodnost onih, ki sodijo delovanje učiteljstva je kriva, ker nimajo zmožnosti se prepričati, kdo goji spisje prav ali ne. Vse sama zunanost!

Odpomoči se mora temu. Spisja je našemu ljudstvu treba. Še vedno se dogaja, da mladi — o starih ne govorim — pisma po zastarelem kopitu pišejo: „Predno Ti pa nadalje pišem, sedem za mizo, primem pero v desno roko, ga pomočim v črno tinto in Ti pišem par vrstic . . .“ Zakaj tako? Ker šola ni dala tem ljudem spisovnega pouka. Šola mora pričeti s spisjem zgodaj. Otrok naj piše svoje misli, ko pisati zna. Učitelj to le jezikovno oblikuj ter misli urej! Rdeče tinte niti treba ni. Kaj pomaga učencu podčrtana napaka, ko si pa tega za bodočo nalogo ne zapomni. Učitelj piši

„Čudno je!“ je nadaljeval Danilo in vzel kozaku vrč iz rok, „neverniki in katoliki imajo radi žganje, le Turki ga ne pijejo. Ti, Stecko, ali si napravil dober požirek v kleti?“

„Samo poskusil sem, gospod!“

„Lažeš, pasji sin! Vidiš, kako so muhe padle po Tvojih brkah! Tudi na očeh se ti pozna, da si ga izpil pol vedra. Vi kozaki ste res ničvredniki! Prav radi daste tovarišu vse, toda žgane pijače izpijete sami vse do dna. Jaz že dolgo nisem bil pijan, kajne, Katarina?“

„Precej dolgo ne, zadnjikrat . . .“

„Ne boj se, nič več ne izpijem kakor en vrč! Ha, tukaj se je pa priplazil turški pop!“ je zamrmral med zobmi, ko je ugledal tasta, ki se je pripognil, da je mogel vstopiti skozi nizka vrata.

„Kaj pa to pomeni, hči!“ je rekel oče ter vzel čepico z glave. Popravljal si je pas, na katerem je visela z dragocenimi kamni okrašena sablja. „Solnce je že visoko in pri Tebi še ni kosilo gotovo.“

„Jed je že pripravljena, oče, takoj jo prineso! Vzemi lonec s cmoki iz peči!“ je rekla Katarina stari služabnici, ki je brisala leseno posodo. „Čakaj, sama pogledam, Ti pa pokličiči dečake.“

raje napake na tablo, mesto da bi jih črtal po zvezkih, razgovori se s celim razredom o teh napakah in spisje bo napredovalo. Slog bo pogodil le oni učenec, ki bo lep slog slišal. Čitanje nalog raznih učencev pred učenci je važen moment za priučenje sloga in razvrstitev misli.

Snov, ki se po naših ljudskih šolah v spisovnih nalogah obravnava, mora biti popolnoma druga od današnje. Kaj pomaga otroku v življenju, če zna opisati konja, a naslova na pismo ne zna napisati. Otroci naj se uče praktičnega spisja, kar se rabi pozneje v življenju. Poslovni sestavki naj bodo podlaga in smoter spisju. Ljudsko šolo dovrše otroci in niti navadnega pisma ne znajo napisati. Kdo je kriv? Sistem sedanjega šolstva. Se dobe učitelji, ki se na ves ta sistem ne ozirajo, ter gredo svoja pota, — pa ti so slabo zapisani, ker so trmoglavci.

Občevaje z učitelji sem čul mnogo pikrih glede tega, in vsi so se strinjali z mojimi nazori glede šole. Kaj pomaga, ko se prosto gibati ne morejo. Predpisi, predpisi! Jaz pa pravim, dajte učiteljem v didaktiki svobode. Zadrževajte od njih uspehov, a ne šikanirajte jih s svojimi omejenimi nazori. Nekaj znajo, zato imajo izpite! Vsa modrost učitelja menda vendar ne tiči v vaših predpisih! Več prostosti učitelstvu, a od vaše strani več razsodnosti pri presojevanju delovanja posameznih učiteljev. Kakor mora učitelj spoznati individualno svoje učence, tako je vaša dolžnost zasledovati in proučavati stremljenje in delovanje učitelstva v dobrobit narodu. Zapomnite si vendar enkrat: Kaj pomagajo napisane besede, kaj stavki brez misli, brez celote, kaj sestavki brez praktične vrednosti?! To vse je mrtvo in neplodno učenje za življenje. Črka je mrtva, duh je, ki oživlja!
(Dalje prih.)

Politične vesti.

Na Balkanu. Zadnji dogodki na Balkanu, ki so tako frapirali vso evropsko diplomacijo in časopisje, še vedno pretresajo politično ravno vesje. Kaj bo? Avstriji se ne more odrekati, da se je s korakom, ko si je priklopila Bosno in Hercegovino, pokazala odločno in korajžno. Tudi Bolgarska je s svojim nastopom, ko je postavila svojega vrhovnega glavarja in suverena za peč med staro šaro, izkazala življenjsko silo in moč, da se jo lahko s polnim pravom uvrsti med svobodne države. Seveda se obema državam ni bilo treba bati bolehavega suverena, ki itak nima več močnih zob, da bi ju ogrizel, toda kadar se gre za kak političen preobrat v Evropi, nastopa koncert. Pri koncertu pa sodeluje več oseb in da igra godba lepe skladne melodije, je treba soglasja pri sodelavcih in muzikantih. Pradedi evropskih narodov so imeli v tem veliko lažje stališče. Nikogar niso vprašali, če so se polastili te ali one dežele ali

Sedli so vsi v krogu na tla. Pan Danilo na tastovi levici, gospa Katarina na desno in po vrsti deset najzvestejših kozakov v višnjevih in rumenih županah.

„Nimam rad cmokov!“ se je oglašil oče, ko je nekaj malega pojedel in odložil žlico, „prav nič okusa nimajo.“

„Vem, da Ti židovski rezanci bolje dišijo,“ si je mislil Danilo sam pri sebi in potem glasno rekel: „Čemu praviš, tast, da cmoki nimajo okusa? Ali so morda slabo napravljene, kaj? Moja Katarina jih zna tako dobro napraviti, da jih celo hetman redkokedaj dobi takih; nič se ne smejo gnusiti, krščanska jed so! Vsi sveti in bogaboječi možje so jedli cmoke.“

Oče ni odgovoril, tudi pan Danilo je molčal. Nato so prinesli pečenega divjega prašiča z zeljem in slivami.

„Svinjskega mesa ne maram!“ je rekel Katarinin oče in brskal z žlico po zelju.

„Zakaj ne maraš svinjskega mesa?“ je rekel pan Danilo, „le Turki in židje ne jedo svinjskega mesa.“

Starec je še bolj temno gledal. Jedel je le pšenično kašo z mlekom in pil mesto žganja

če so teptali to ali ono pravico in se tudi niso nič brigali, če je komu prav ali ne. Zdaj je pa drugače in evropski diplomatje so kar zazijali, da še zdaj ne morejo svojih ust zapreti, ko so nenadoma stali pred dejstvom: Bolgarska svobodno carstvo — Bosna in Hercegovina avstrijski kronovini! Ruski zunanji minister Izvolski se je postavil za koncertnega vodjo in zdaj nagovarja ostale muzikante, da priredijo skupen koncert, ki bo v vseh tonih in glasovih ubiral dobro ubrane strune. Ta koncert bo priredil v najkrajšem času skupen nastop in od tega bo odvisno, kako se bodo stvari na Balkanu zasukale!

Srbija ne more in noče preboleti, da bi Bosna in Hercegovina za vedno pripadali Avstriji. Razmere so doli do skrajnosti napete in le okolnosti, da bodo velevlasti skupaj nekaj sklenile in ukrenile, je pripisovati, da se še ni cela Srbija dvignila in prekoračila Drino in Donavo. Mi s Srbijo zelo simpatiziramo in nam je popolnoma umevna bol in tuga, ki jo občuti vsak Srb, da mu je rojak v Bosni oddaljen in da se mu še bolj odtuji pod avstrijsko vlado. Vendar pa mislimo tudi trezno in vemo, da bi bil za Srbijo hud, strašen udarec, ki bi ga za dolgo časa ne mogla preboleti, ako se spusti v vojno z Avstrijo. Sveto navdušenje, ki daje pogum slabotnejšemu, da se lahko upre mogočnejšemu, še ne odtehta surove sile množini pušk in topov, ki uničijo še tako navdušenega, za pravično stvar se borečega človeka. Ni pametno in ni prevdarno, ako mislijo navdušeni srbski narodnjaki, da je bolje umreti nego prenašati odvisnost Srbov od nemške Avstrije. Z orožjem v roki bodo Srbi veliko manj dosegli, nego če si bodo znali pridobiti velevlasti, da jim pojdejo na roko in da jim izbojujejo vsaj kako koncepcijo in kompenzacijo.

Dozdaj Srbija še ni napovedala vojne in najbrž je ne bo. Pač pa bo podpirala vsa stremljenja in vse vpade vstaških in prostovoljskih čet v Bosno. Prestolonaslednik Jurij je takorekoč predstavitelj bojnega duha in navdušenja za vojno z Avstrijo. Nič ne pomaga, da ga hoče oče in ministri zadržavati, idealnonavdušeni princ se čuti z narodom eno in isto in nič se ne bomo čudili, ako se bo v kratkem poročalo: kralj Peter je odstopil, prestolonaslednik Jurij je proglašen kraljem. Tega koraka ne bomo odobraval, ker se bojimo za Srbijo, ako bodo vročekrvneži dobili premoč.

Z našega, slovenskega stališča kot pripadniki Avstrije smo za aneksijo Bosne in Hercegovine — iz sebičnosti! Slovanski element, slovanska večina se bo s tem jako ojačila in pridobila. Gotovo bi bili še bolj zadovoljni, ako bi se Bosna in Srbija popolnoma priklopili avstrijski državni polovici ter postali avstrijski kronovini, imajoči svoj glas in sedež v državnem zboru. Oh, kako lepa družina bi bila zbrana med Jugoslovani! Močna in krepka ter bi v

neko črno tekočino iz steklenice, ki jo je imel spravljeno na prsih.

Po obedu je pan Danilo zaspal ter se je vzbudil šele proti večeru. Sedel je na klop ter pisal pisma na kozaško vojsko in gospa Katarina je, sedeča pri peči, z nogo zibala zibelko. Tako je sedel pan Danilo ter gledal z levim očesom na pismo in z desnim skozi okno.

V daljavi so se svetlikale gore in Djeper, za Djeprom so se višnjevo odsevali gozdovi in zvezdnato nebo je bliščalo v jasno noč. A niti daljnje nebo, niti višnjev gozdovi niso vzbujali veselja panu Danilu, — gledal je na posamič stoječi gorski greben, kjer se je videl stari grad, kot črna masa. Zazdelo se mu je kakor bi se v ozkem oknu zasvetel plamenček. Toda zopet je temno, le zdelo se mu je. Slišalo se je samo votlo šumenje Dnjepra v globini in od treh strani so doneli udarci nemirnih valov, ki so se drug drugega ubijali. Reka se ne upira, starka samo mrmra in golči; nji je vse neljubo, kajti vse gleda sovražno: gorate bregove, gozde, travnike in samo tožbe nosi v Črno morje.

Tedaj se je pokazal čoln, Dnjeper ga nosi na svojem hrbtu in v gradu se je zopet zabliskalo. Tiho je pan Danilo zažvižgal in na ta žvižg je pritekkel zvesti Stecko.

zvezi s severnimi Slovani lahko tekmovala z Nemci, katerim bi prav kmalu odklenkalo v državnem zboru. Kar ni, se pa še lahko zgodi, pravi pregovor in nato bo treba tudi misliti, če zdaj ne, pa v bodočnosti. S tega stališča torej prav srčno pozdravljamo nove sodržavljane.

Črna gora se je izrekla solidarno s Srbijo in izjavila, da takoj prične z Avstrijo vojno oziroma da prodre v Hercegovino, ako Srbija prekorači Drino. Tudi tukaj je prestolonaslednik na čelu onih, ki se hočejo zavzeti za bosanske Srbe in ima ravno tako svoje privržence. Knez črnogorski pa kaže še veliko večjo bojaželjnost nego srbski kralj in če bi šlo po njegovem, bi že puške pokale in tekla kri po Bosni in Hercegovini.

V češkem deželnem zboru še vedno traja obstrukcija in sempatja pride tudi do spopadov in se zopet slišijo one psovke, ki smo jih bili za časa Badenija navajeni v državnem zboru. Ministri-krajani nimajo nobenega vpliva, da bi posredovali za sporazumljenje. Zaključiti pa tudi nočejo deželnega zbora, ker še vedno upajo, da se bo dala sprava na ta ali drugi način doseči.

Bojkot avstrijskemu blagu se dosledno in vspešno vrši na Turškem. Vse, kar je avstrijske provenijence, se bojkotira in nestrpnost gre že tako daleč, da avstrijskih parnikov niti izkrcati ne pustijo. Bojkot se zlasti vspešno izvršuje v pristaniščih bodisi evropskih ali maloazijskih.

Položaj v Perziji je še vedno neizpremenjen. Kljub temu, da se je šah poslužil vseh sredstev, da je zaprl in postrelil vse količkaj sumljive vstaše in revolucionarje, so vstaši še vedno dovolj močni, da se tuptatam po deželi pokažejo in maščujejo nad šahovimi privrženci. V zadnjem času so zavzeli mesto Tebris ter ropali v njem. Šah bo moral poslati veliko oborožene sile nanje, da jih izžene iz tega mesta.

Iz slovenskih dežel.

S Štajerskega se nam poroča: Dih našega novega življenja je zavel po spodnještajerskih livadah. Vsem nekako samozavestno in veselo utriplje srce. Vsakdo čuti, da nekaj tudi Slovenec velja ali da hoče tudi Slovenec pokazati, da ni ničla, ampak da lahko nasprotuje svojemu sovražniku, ako se le vzdrami iz svoje letargije. Večkrat že, ko so se Slovencem zgodile velikanske krivice, se je rodila zahteva po strogem izvajanju gesla „Svoji k svojim,“ večkrat, pravim, toda v taki meri, s takim trdnim sklepom še nikoli! Ko so drugikrat vsi dobri sklepi kmalu zaspali in je Slovenec še nadalje nosil denar k svojemu protivniku in klonil ponižni hrbet pod njegovim bičem, je pa sedanje gibanje tako resno, da smelo trdim: zdaj ali pa nikoli se mora obnesti gospodarski upor proti zatiralcem! Vse kaže, da tako resno pričeto delo ne bo hitro nehalo, ampak da bo dovedlo do

„Stecko, vzemi naglo ostro sabljo in puško ter pojdi z menoj!“

„Odhajaš?“ je vprašala gospa Katarina.

„Grem, žena. Vse kraje si moram ogledati in videti, če je vse v redu.“

„Meni je tako težko, ko moram biti sama. Sanje me težijo in ako se mi zopet tako sanja? Skoro se mi dozdeva, da niso bile sanje, — tako živo se mi je vse zdelo.“

„Starka ostane pri Tebi, v veži in na dvorišču pa spijo kozaki.“

„Starka že spi in kozakom ne zaupam prav. Poslušaj, pan Danilo: zakleni me v sobo in vzemi ključ s seboj. Potem mi ne bo tako tesno, kozaki naj pa spijo pred vratmi.“

„Pa naj bo tako!“ je rekel Danilo, obrisal prah na puški in natresel smodnika na prašnico.

Zvesti Stecko se je že oblekel v celo kozaško opravo, Danilo si je pokril glavo s čepico iz ovčje kože, zakril malo okno, zapahnil zapah pri durih ter obesil nanj ključavnico. Potem je odšel mimo spečih kozakov z dvorišča proti griču.
(Dalje prih.)

lepih uspehov in da bo nemčurstvo v spodnještajerskih mestih in trgih bridko občutilo v svojih blagajnicah, kedaj je pobijalo Slovence ter jih tako ostudno grdilo in sramotilo po listih. Gibanje je resno in tako mora tudi ostati, to žele vsi rodoljubi. Strankarska nasprotstva so se jako ublažila in nič več ni po listih čitati osebnih napadov in strankarskih bojev. Nasprotno, po shodih nastopata skupno obe slovenski stranki, ker ju vodi obe ena in ista naloga: osamosvojiti slovensko ljudstvo, bojevati se zoper pijavke na slovenskem telesu. Tudi pri nas je bila poleg nemčurskih izgredov nedolžno prelita slovenska kri v Ljubljani neposredni povod za to gibanje. — Čeravno vlada prepoveduje shode, se ti vseeno vrše in povsod je ljudstvo navdušeno za gospodarski boj. Nedeljski shod v Brežicah je vlada sicer prepovedala ter v obrambo Nemcev poklicala nebroj vojaštva vseh branš. Na shod je prišlo čez 600 zborovalcev, ki so odločno protestirali proti nemškimi izgredom v Ptuj, Celju in Mariboru, toda ostali so mirni in niso prav nič demonstrirali. Tudi protestni shod v Št. Jurju ob juž. žel. je krasno uspel. Sprejela se je resolucija, da se vsi izjavijo za najstrožje izvajanje gesla „Svoji k svojim“ in za sistematično izstradanje nemških mest in trgov. Najhujše posledice tega shoda bodo čutili celjski nemškutarji, ker je bilo navzoče po večini ljudstvo iz celjske okolice. Tudi v Središču se je shod izvrstno obnesel in navzoči so si obljubili, da bodo podpirali le slovenske trgovce in obrtnike zlasti v bližnjih mestih Ormožu in Ptuj. Nemški trgovci se že boje za svojo kožo in skušajo z različnimi izjavami pomiriti razburjeno ljudstvo. Pomagalo ne bo dosti. Letake, na katerih bodo natisnjeni slovenski trgovci in obrtniki, se bo razposlalo po celem Spodnjem Štajerskem in ljudje bodo vedeli, koga naj podpirajo in kogar se morajo izogibati. Le na ta način si bodo Slovenci priborili veljavo na Štajerskem, le na ta način oslabili moč nemčurskih gnezd, iz katerih prihaja vse zlo in krivice, ki se prizadevajo Slovincem. Zato pa sramota onim, ki se ne bodo držali obljub, ter bi morda še nadalje podpirali svoje sovražnike, sramota pa tudi onim, ki bi morda izkoriščali to gibanje in posledice v svoje materijalne ali osebne namene. Pozivljamo zlasti trgovce in obrtnike, naj bodo solidni, naj postrežejo z dobrim blagom in primerno ceno in obstanek jim je zagotovljen, nasprotno pa smejo pričakovati le zaničevanje in gnev. Upamo pa, da se bodo odjemalci kakor prodajalci strogo držali gesla in ga prvi ne pozabili nikoli, drugi pa ne izrabljali!

Otvoritev delavskega doma v Podljubelju na Koroškem, ki bi se imela vršiti prihodnjo nedeljo, je vlada prepovedala — Nemcem na ljubo. Nemci so namreč istočasno sklicali v Podljubelju pet protestnih shodov in teh se je vlada tako ustrašila, da je, namesto da bi Slovincem dala za svobodno izvrševanje državljanskih pravic zadostno varnost, prepovedala nemške protestne shode, obenem pa tudi slovensko slavnost, ki bi se imela povodom otvoritve „Delavskega doma“ vršiti. V Podljubelju je vendar le malo Nemcev in večino tvorijo Slovenci in socijalni demokratje, ki so se pa izjavili, da se bodo vzdržali vsake demonstracije. Taka slabost od strani vlade se mora ostro obsoditi.

Goriški deželni zbor. Omenili smo zadnjič nenaravne in nemoralne zveze goriških deželnozborskih strank, ki so se vezale: slovenski klerikalci z laškimi liberalci in slovenski liberalni agrarci z laškimi klerikalci. Slovenski klub, to so agrarci, očitno priznavajo zvezo, dočim dr. Gregorčič taji, da njegov klub nima nikake zveze z laškimi liberalci. Tega mu lastni pristaši ne verujejo, zato so odločno nastopili zoper njega, češ da dela samovoljno, ne da bi vprašal strankinega vodstva. V „Slovincu“ naravnost trdijo, da je sad zveze dr. Gregorčiča z laškimi liberalci njegovo imenovanje za namestnika deželnega glavarja, kajti le na ta način je bilo mogoče, da je vlada imenovala namestnika iz najmanjše stranke v deželnem zboru. To je tudi vsakemu jasno, kajti če bi laški liberalci, ki so najmočnejša skupina, ne podpirali

dr. Gregorčiča, bi bilo njegovo imenovanje huda krivica in kršenje vseh ustavnih določb. Pravilno pa ni ne na en, ne na drug način. Tudi nadškof Sedej je obsodil nenaravno zvezo klerikalcev z liberalci in slovenski klerikalci oziroma „Gorica“ trdijo, da je nadškof obsodil samo laške klerikalce, ki so se zvezali s slovenskimi liberalci, njih pa ne! To naj verjame, kdor hoče, mi gotovo ne. Največ preglavice jim kajpada dela delavni poslanec Gabršček, proti kateremu gre vsa gonja in se dela na vse kriplje, da ne pride v deželni odbor. Ali Gabršček aspirira na mesto deželnega odbornika, ne vemo, dobro bi pa bilo, da bi prišla tako delavna moč v goriški deželni odbor, ki je jako potreben, da se malo očisti tistih kimovcev, ki brezpogojno kimajo Italijanu Pajerju.

Volitve v Istri. Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri je določilo že kandidate za deželnozborske volitve, ki se bodo vršile dne 25. t. m. Kandidatje so kompromisni kandidatje in sicer: Matko Mandič, profesor v Trstu, Josip Valentič, učitelj pri sv. Antonu, dr. Gjurjo Červar, odvetnik v Voloskem, dr. Dinko Trinajstič, odvetnik v Pazinu, Avguštin Rajčič, nadučitelj v Voloskem, Ivan Sancin, poljedelski učitelj v Buzetu, Simo Červar, župnik v Žarenju, Anton Andrijič, župnik v Krku in Simo Kvirin Kozulič, posestnik v Malem Lošinj. Socijalni demokratje so postavili za kandidata Ivana Jelčiča, zidarja v Pulju.

Vino v Istri. Letošnji vinski pridelek v Istri je bil izvanredno bogat in obilen, da vinogradniki nimajo dovolj posod, da bi ga spravili. Poleg tega se pa poroča, da je lanskega vina okrog 150.000 hl neprodanega. Vsled tega je tudi cena padla tako, da vinogradniki nimajo prav nobenega dobička pri njem in so še veseli, če ga morejo oddati. Boljše vino ponujajo po 20—24 K hl, slabše celo po 10—12 K za 1 hl. Torej se zdaj lahko pije liter istrskega vina po 5 kr. Kaj takega se v zadnjih desetletjih še ni primerilo.

Slovinci in Slovenke! Sijajno ste pokazali, da imate srce za trpečega brata. Danes se znova obrača do vas združeni narodni odbor s prošnjo, da z milodari lajšate gorje in bedo onim nesrečnim rodbinam, katerih glave se nahajajo v zaporih. Prosi vas, roti vas, prispevajte, zbirajte tudi za te nesrečne žrtve in jim lajšajte gorje in bedo. Prispevke pa pošiljajte blagajniku dr. Alojziju Kokalju, odvetniku v Ljubljani. Imena darovalcev se bodo izkazala v obeh slovenskih dnevnikih.

Kranjsko.

Kaj pa to? Iz srca smo se razveselili in z nami vsi rodoljubi, ko se je „Slovincu“ v težkih, osodepolnih dneh slovenskega mučeništva odločno postavil na stališče, ki je mora zavzemati vsak slovenski časopis. Začetkoma je v ostrosti včasih še presegal svojega tovariša „Slovenski Narod“, toda skoro je utihnila tista sapa, utihnil je, kakor bi mu nenadoma velika roka zamašila usta. Sempatja se še malo, toda prav boječe oglasi in bralci, tudi njegovi najboljši, imajo utis, da bi list rad kaj takega pisal, se rad pridružil gospodarskemu gibanju, toda ne sme! Tudi mi imamo tak utis in se prav nič ne motimo, da je škof s svojo mogočno roko zamašil „Slovincu“ usta ter mu prepovedal zastopati načela gospodarske osamosvoje. To nam kaže že škofovo pismo grofu Barbotu, v katerem ostro obsoja slovenske demonstracije, ne najde pa pomilovalnih besed za nedolžno umorjeni žrtvi in za nedolžne ranjence, ki so ravno tako ali v tem položaju še bolj usmiljenja in tolažbe vredni njegovi verski otroci kakor Nemci, katerim se niti lasu ni skrivilo. To nam kaže tudi škofovo pastirsko pismo, ki se je v nedeljo čitalo v vseh kranjskih cerkvah in v katerem še bolj ostro obsoja demonstracije in posledice — namreč gospodarski boj. Vidi se, kako se trese za svoje miljenice Nemce, ki mu bodo odgovorili s svojo devizo „Los von Rom!“ Vemo, da Nemcem to

prav pride, da se škof tako eksponira zanje, dvomimo pa, da bi se jih to kaj prijelo, in da bi imel škof kako korist bodisi v verskem ali drugem oziru od njih. Kranjski Nemci ne poznajo hvaležnosti, to bi tudi naš škof moral vedeti, to izpoznati iz graških in drugih nemških listov, v katerih ravno kranjski Nemci tako podlo, strupeno in zaničljivo pišejo o Slovincih, da so jim že pošle psovke iz njih v tem oziru bogatega besednega zaklada. Škof jih brani, oni mu pa vračajo s tem, da ga kot Slovenca naganjajo s sodrgo, barabstvom in še mnogo hujšimi izrazi. Če pišejo tako o vseh Slovincih, potem škof kot Slovenec tudi ni izvzet in padejo nanj kakor na nas druge vse psovke in zaničljive lastnosti. Škof se zateka za krščansko potrpežljivost! Da bi jo le vedno pokazal! To se pa menda zgodi le, kadar gre za Nemce, kadar pa gre za liberalne Slovence, ne najdemo pri škofu iste potrpežljivosti. Tam se pa pokaže bojevitega in neizprosnega in ni prav nič čutiti krščanske potrpežljivosti. Protestantski Nemci so je zdaj deležni, liberalni Slovenci je niso bili nikdar! Morali smo odkrito povedati svoje mnenje, ki je mnenje tudi pristašev Slovenske ljudske stranke, ki so naravnost nevoljni in ogorčeni nad škofa in nad „Slovincem“. G. dr. Krek, ki ne zastopa škofovega stališča, saj se je pred kratkim o političnem boju izrekel: če te kdo udari po levem licu, mu ne nastavi desnega, kakor zahteva evangelij, ampak vrni mu udarec, — bo morda imel toliko vpliva na „Slovincu“, da bo list pisal po načelih, ki jih je v slovenski politiki zastopal. Zoper brate Slovence, ki niso istega političnega prepričanja, se sme vse pisati — škof dovoli — zoper Nemce, ki v resnici prizadevajo krivice Slovincem, pa ne. To so vzvišene osebe za škofa in za „Slovincu“, za zadnjega seveda le, ker morajo biti po škofovi zapovedi. Sicer smo pa prepričani, da bi „Slovincu“ edini ne delal izjeme v slovenskem časopisju.

Razbistrimo pojme! V zadnjem času smo imeli često priliko čuti v Ljubljani vprašanje, katere firme da so slovenske. — Nekoliko čudno vprašanje na prvi hip, ker človek bi sodil, da za prebivalce našega mesta ne bo težko ločiti Slovence od Neslovence. Ali v naši dolgoletni brezbriznosti in naglo zadovoljivi narodni popustljivosti, je prišlo tako daleč, da je prišlo v navado šteti med slovenske firme jako pisano družbo. Vrhutega se je v tem „zaprijateljstvu“ mestu rodilo toliko tesnih družabnih stikov, da je malokateri trgovec ostal brez bratitelja, če je bila narodna marka njegove firme v nevarnosti. Če ni bilo drugega izgovora, je običajno obveljalo, da je jako dober človek, miren, neškodljiv, in da voli „z nami.“ Če je kdo potem imel ob volitvah tri vrste kandidatov, to še ni motilo domače idile. Razdelitev v politične stranke je imela v tem pogledu tudi svoje za Nemce in podobne prikazni neutajljive zasluge. Skratka, malo je bilo v Ljubljani tako nesrečnih, da bi bili brez zaščitnika. Potem pa, ali ima trgovec slovenske nastavljenice v trgovini, ali v svoji rodbini občuje slovensko, ali je v rodbini slovenski duh, ali se otroci vzgajajo v slovenskem duhu, nadalje ali podpira direktno ali indirektno nemške organizacije s tem, da jim daje denar ali je njih član, ali jemlje in drži nemške nastavljenice, ki so člani pangermanskih društev; konečno ali podpira nemško gledišče — po vsem tem se ni vpraševalo. Treba je torej, da se duhovi ločijo! Naj se gospoda ne vara! Danes veje drug duh med mladino v slovenskih deželah, pa naj bo napredna ali pa krščanskosocijalna. Tistih možakarjev, ki so tako dolgo jedli žlahtna jabolka v ljubljanskem paradizu, ne da bi čutili vsaj potrebo po figovem peresu, imamo dovolj. Vemo, da bode operacija težka, ali sila kola lomi. Mladi smo, čili in živeti hočemo na solcu, pa siti smo pahljanja z ledeno burjo. Skrb nas je, resna in težka skrb, da dvignemo slovensko trgovino, da jo postavimo na svoje noge. Isto velja za obrtnijo! Pogledali smo v ta ustroj, poznamo to kupčijsko življenje. V trgovino, v obrt, v denarne zavode, v agenture za vsa produktivna mesta treba naših ljudi! Tega nočemo, da bi se ti in oni selili k nam, nabirali denar,

vzgjajali nemško deco in potem odhajali, kadar imajo dovolj. Med tem pa metali ob raznih prilikah, ko svet zve, beraške bore za slovenske namene, sicer pa bi z dušo in srcem, z novci in s svojo veljavo zaslanjali Nemce, nemške naprave ter dajali denar, da na njih stroške po raznih pisarnah nemški mazači brez odgovornosti delajo germansko politiko. Kdor hoče, da smo ž njim, mora biti ves z nami! Mi vemo ceniti produktivne poklice; cenimo jih tembolj, ker vidimo, da Slovenci po uradnih z malimi izjemami nikamor ne pridejo. V trgovini in obrtu je pri nas dovolj dobrega kruha, in to častnega kruha, katerega lahko ješ do sitega, ne da bi krivil hrbet in se usposabljal v skrivnostih obrta za čiščenje kanalov. Iztrebite iz glav Vi, očetje trgovci in obrtniki, svojim otrokom, da je biti boljše gospod v pisarni, nego trgovec ali obrtnik. Mi pa se bomo vestno trudili, da bodo tudi netrgovci dajali svojim otrokom trgovinsko in obrtniško izobrazbo. Teh važnih poklicev ne smemo nikdar več zanemarjati. Sklenimo to poglavje in poudarimo: Za slovenskega trgovca, katerega smemo brez ozira na prijateljstvo in brez ozira na „obratno stališče“ zagovarjati, veljaj: Kdor je sam Slovenec in vzgaja slovensko rodbino; kdor ima slovenske nastavljenice in daje vodilno mesto v svojem obratu vseskozi slovenščini. Ni pa še slovenska firma tista, katere imetnik „ob času potrebe“ podari toliko in toliko kronc za Ciril-Metoda ali za uboge ranjence, zraven pa laže in licemeri; tudi ne tista, katere imetnik pride na narodne veselice zapraviti nekaj petakov, z rodbino pa hodi v kazino in otroke pošilja v nemško šolo; tudi ne tista, ki ob narodnih slavnostih izveša zastavo kot „neizogibno zlo“; tudi ne tista firma, katere imetnik pošilja ženo sodelovati na narodne veselice, z otroci pa doma nemškutari. Ne odbijamo ljudi, ki so res dobre volje, ali kdor živi med nami, naj ve, da je med Slovenci in je slovenski kruh ter naj ne pozabi, da je za nas ne glede na vse drugo glavno vprašanje, kako vzgaja rodbino!

Slovenski ulični napisi v Ljubljani.

Deželni odbor je v zadnji seji sklenil, da se zavrne pritožba Nemcev zoper sklep ljubljanskega občinskega sveta z dne 11. junija 1907, glasom katerega naj se nabijejo po vseh ljubljanskih trgih in ulicah slovenski napisi. S tem je torej dolgoletni boj mestne občine ljubljanske zoper dvojezične napise končan in skoro bomo ugledali na zidovih le slovenske ulične napise. Prav tako, to zahteva čast bele slovenske Ljubljane in kar velja za druga mesta, kjer ima avtonomna občinska oblast pravico ukreniti glede uličnih napisov, kakor se ji zdi potrebno. Dovoljen je sicer še priziv na upravno sodišče, toda že danes vemo, da bo stalo upravno sodišče na stališču, kakor že enkrat, namreč da imajo zadevo uličnih napisov razsojati avtonomna oblastva po svobodnem prevdarku. S tem je torej vsa stvar rešena!

Mi smo za dvojezične napise! Gotovo smo za dvojezične ulične napise v Ljubljani, toda le tedaj, ako bodo take dala napraviti tudi mesta, v katerih stanujejo Slovenci v častni manjšini, razmerno v večji nego Nemci v Ljubljani, to so mesta Maribor, Celje, Ptuj, Gorica itd. Svetujemo torej ljubljanskim Nemcem, naj

se obrnejo na dotične občinske svete in ako bodo ti tako kulantni, da napravijo poleg nemških ali italijanskih tudi slovenske napise, smo prepričani, da bo ljubljanski občinski svet tudi pustil dosedanje dvojezične napise na zidu. Saj vendar ne zahtevamo nič drugega nego to, kar je Nemcem dovoljeno. Enaka pravica za vse v konstitucionalni državi se pa mora zahtevati!

Bodimo dosledni! Geslo „Svoji k svojim“ se mora izvajati dosledno, ako naj dosežemo uspeh. Male kramarčke bojkotirati, a velike tovarne podpirati, to je bedasta komedija. Radikalno nekega sredi ceste nahruliti, ako si prižiga svojo smodko s švedskimi užigalicami, a tolerantno molčati, ako naroča isti rojak cel vagon blaga pri židu, to je neslana burka. Kričati na ženo, ki si je kupila rokavice pri tujcu, a sam naročati vse pohištvo pri dunajski tvrdki, to je absurdno. Ne lovimo mušic, nego slone! Radikalnost ni malenkostna, nego gre za velikimi cilji. Treba nam je programa, ki ga dolej vzlic vsem odborom še vedno pogrešamo. A misliti ni le na damske klobučke, modree, trakove in igle, nego predvsem na velike liferante in na en gros prodajalce. Na Dunaju in v Pešti so trgovska središča, ki so najmočnejši viri protislovenske politike. Zato je glavna naša naloga, zdaj poskrbeti, da se naši trgovci zvežejo s Česko, predvsem s Prago. Zvezati pa jih more le trgovska korporacija, ki poišči slovanskih dobaviteljev za vse slovenske potrebe. To se ne da izvršiti čez noč, nego je treba obširnih informacij in osebnih posredovanj. A izvršiti se morajo temeljito, sicer ostanemo smešni kričači. Mi bi želeli vobče manj radikalnosti v kričanju, a več preudarnosti in smotrenosti v delovanju. V to svrhu pa je treba zrelosti in izkušenosti, praktičnosti in poznanja dejanskih razmer.

„Dlake cepiti!“ V nedeljo je bil v Unionu koncert novega orkestra Društvene godbe, ki je bil prav dobro obiskan. Po zadnjih dogodkih bolj občutni postali Slovenci so opazili v slovenskem hotelu nemške vžigalice, kakor v zasmeh zadnjih dni, ko so bile vendar poprej vedno slovenske vžigalice. Dr. Žerjav je dal odduška čustvom koncertnih obiskovalcev ter protestiral proti temu, da bi se na narodnih veselice nudilo Slovincem nemške vžigalice. Poslušalci so mu burno pritrdili in popolnoma soglašali s tem, da ne gre in ne gre kaj takega, da je to žalitev slovenske narodnosti. Vendar so se našli tudi nekateri, med njimi gospod, ki stoji blizu Glasbene matice, ki je rekel, da se pravi to dlake cepiti, ako se Slovenci za take malenkosti poganjajo. Ali naj vedno ostanemo tam, kjer smo bili? Ravno ker dlak nismo cepili, so nam kožuhe pobrali in le, ako bomo dosledni začeni s malenkostmi, bomo kaj dosegli, sicer je pa boljše, da ostane pri starem in da bomo še nadalje podlaga tujčevi peti! Ko bi šlo torej po volji nekaterih „miroljubnih“ gospodov, bi se to tudi zgodilo, toda žal, premočno je vznikla zavest in zahteva po gospodarski samostojnosti, vznikla s tako silo, da je zdaj ni mogoče več ustaviti, če bi to nekateri še tako radi imeli. Sicer pa to ni malenkostna reč in nikakor cepljenje dlak, ako se zahteva slovenske vžigalice za slovenske obiskovalce v slovenskem podjetju! Prvič že to

narodna samozavest in ponos kaj takega zahtevata, drugič pa ima narod sam koristi od tega, ker se v njega korist prodajajo slovenske vžigalice. To naj nam bo vzgled, da še veliko premehko nastopamo in premalo zahtevamo, kadar gre za slovenske interese. Starih Kranjcev pa ne poslušajmo, naj ostanejo še nadalje za pečjo, kjer so se tako dobro počutili. Mi pa moramo pogledati malo čez peč in če drugače ne, jo podreti, da dobimo prost razgled!

Zakaj je treba dlake cepiti? Pri nedeljskem koncertu v Unionu so poslušalci protestirali proti temu, da so bile na mizah nemške vžigalice. Uslužbenci so se izgovarjali, da je to hotelska uprava odredila. Čemu je to odredila, smo lahko upravičeni vprašati, zlasti ker nimamo nič proti hotelu Union, ampak smo vedno stali na stališču, da je ta hotel v korist ljubljanskega mesta. Kdo je torej odredil? Zdi se nam, da zopet kakšna „miroljubna“ oseba, ki hoče plavati nad vsemi in z vsemi „dober“ biti. To so morda taki, ne samo dvo-, ampak trorezniki noži, ki so „pri Roži“ liberalci, v Unionu klerikalci, svoje otroke pa v šulferajnsko šolo pošiljajo! Pri sedanjih razmerah pa to ne gre več, zdaj se ne da več plavati, niti v kalnem ribariti. Aut, aut!

Repertoar slovenskega gledališča. V nedeljo pop. se igra drama iz dobe preganjanja rimskih kristjanov „V znamenju križa“ (po romanu H. Sienkiewicza), — zvečer se poje Puccinijeva opera „Madame Butterfly.“ — V torek dne 20. t. m. se igra prvič burka „Vražja misel.“ — V četrtek in soboto se poje opereta „Valčkov čar.“

Kmečka zveza za novomeški okraj, seveda v področju S. L. S., se je ustanovila preteklo nedeljo in je bil obenem za kandidata novomeškega kmečkega volilnega okraja proglašen Štembur, g. Jos. Zurec, župan v Kandiji. Poznamo g. Zurca kot jako konciliantnega moža in veselega družabnika in smo prepričani, da bo v dolgočasnih zborničnih sejah skrbel za kratkočasje in da bo zlasti one resne poslance, ki se zavedajo svojega odličnega posla ter v taki pozituri tudi hodijo po zbornici, včasih malo — potegnil. Tudi v zbornici deželnega zbora bo imel g. Zurec priliko pokazati svoje zabavne lastnosti, upamo, da v zabavo vseh slovenskih poslancev.

Nemški kranjski trg. inserati so mahoma izginili iz naših časopisov. Bil je že zadnji čas. Ni bilo pač neslanejšje burke, kakor čitati razne dnevnik in tednik, ki so na dveh treh prvih straneh hrumeli proti tujstvu, a so na zadnjih straneh objavljali širokoustna priporočila tujih trgovskih tvrdk. Spredaj praska, zadaj laska. Mi smo docela prepričani, da se izguba odpravljenih inseratov dá izlaska nadomestiti s slovanskimi inserati. Treba je le, da naši dnevnik opozore potom slovanskih listov naše brate Čehe, Poljake, Hrvate, Srbe, Slovake in Ruse na svoje predale ter da se uresničijo sklepi praškega slovanskega kongresa glede slovanske narodnogospodarske politike. Naši državni poslanci morejo v parlamentu opetovano opozoriti svoje slovanske tovariše na trgovstvo slovanskega juga, a tudi slovenski deželni poslanci vseh naših kronovin se mo-

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika. Tisk umetniških razglednic. Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VEČBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEZNEJŠA DELA. = = IZVRŠITEV VEDNO
□ PRIZNANO LIČNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s priloženo „Slov. Gospodinja“ Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami.

Knjigoveznica. Zaloga in izdelovanje šolskih zvezkov.

rajo resno lotiti trgovskega vprašanja. Imeli smo že toliko kongresov in sklenilo se je toliko lepih resolucij: zdaj je čas, da nastopijo za besedami pozitivna, dalekosežna dejanja. Deklamacije in hrulacije so le udarci po vodi.

Topliške novice. (Odgovor „Domoljubu“) Pisano je bilo v „Domoljubu“ št. 37. več člankov o občinskih volitvah v Toplicah na Dolenjskem. Mar li hočem povedati, da je imela večino volja kmetijskih davkoplačevalcev? Ali naj odgovorjam? Ali naj povem, da ni lepo ljudi, ki nikomur škode niso napravili, grditi po „Domoljubu“? Naj-li vprašam gospode, zakaj bi ne smel ud Marijine družbe voliti po svojem prepričanju za občinsko stvar? Ali zakaj naj bi Škerle grešil, da je kot dober kristjan odpustil svojemu nasprotniku in ga volil? Mar naj bi se dal oni izbrisati iz katoliške vere, ki je, kakor se trdi v „Domoljubu“, izpregovoril besedo: far? Ali je oseba, ki se jo označi s tako besedo, sv. vera sama? Kaj ni sv. vera iz Onega, ki je rekel: Moje kraljestvo ni od tega sveta, Onega, ki je pustil 99 ovac in je šel iskat eno samo izgubljeno? Kaj, ko bi dotični nastopil tako, kakor je župnik Vole, — ali bi mu ne rekli silovitež in kmetijska surovina? Če stori kaj takega gospod, ostane menda izobražen gospod kakor je bil prej? Črne bukve in vse to nas ne bi spravilo, da govorimo javno, pač pa je nas primoralo, ker ni „Domoljubov“ pisač dovolj pojasnil, da bi namreč tudi tisti bralci „Domoljuba“, ki naših razmer ne poznajo, lahko presodili. Stori bom na kratko. Lansko leto je predlagal Topliški župnik pri obč. seji bivšega gospoda župnika v Soteski za častnega občana. Ker je bil dotični gospod res vzoren duhovnik in ni v 23 letih župnikovanja v Soteski napravil nobene zdražbe, so vsi odborniki to imenovanje radi odobrili. Letos je predlagal zopet odbornik B. dva gospoda (Šukljeta in Zamido) za častna občana in ker ni vedel navesti k temu imenovanju potrebnih zaslug, je poprijel za besedo župnik Podboj in je govoril na dolgo in široko med drugim tudi takole: „Možje odborniki, nikar ne mislite, da ima to imenovanje kakšno politično ozadje ali da bi se hotelo to izkoriščati v volilne ali kake druge namene, ampak to imenovanje se izvrši le zato, da ta gospoda počastimo“ itd. Ker je odbor imel izjavo in zadržilo župnika Podboja za resnično, je tudi ta predlog enoglasno sprejel. — Da se je pri občinskih volitvah na Toplicah volilo s pooblastili teh dveh gospodov, ni treba omeniti, ker to je povedal že „Domoljub“ sam. In če je kaj takega počaščenje ali pa politična komedija, to naj sodijo bralci sami. Mi bi tega gotovo ne spravljali na dan, še manj pa v časopise, ko bi drugi molčali o stvareh, ki jih ne brigajo in pa ko bi moč iz Toplic, ki je pisal v „Domoljuba“, znal brzdati svoje strasti. Naročnik sem „Domoljuba“ in „Dolenjskih novic“ in nobena liberalnega lista. Toliko pa povem, da pri volitvah ni bilo treba delati strankarstva in bi prosil gospode, da če jim učitelji nočejo parirati, naj zato nikar ne netijo sovraštva med kmeti in jezo med sosedi. e—.

Družbi sv. Cirila in Metoda je izročil g. Lavoslav Schwentner, knjigotržec v Ljubljani, K 150— kot dobiček od prodanih razglednic nesrečnih žrtv 20. septembra 1908, katere je izdelal fotograf g. Berthold v Ljubljani.

Družba sv. Cirila in Metoda razpisuje službo potovalnega učitelja. Natančnejša pojasnila glede obveznosti, ki so združene s to službo, kakor tudi glede prejemkov, daje družbina pisarna. Prosilci za to mesto naj blagovole svoje prošnje, opremljene z rojstnim listom in z dokazili o dosedanjem delovanju, doposlata družbini pisarni do 1. novembra t. l.

Pozor! Ne zamenjati akcijskega budjejeviškega piva s tamošnjim meščanskim. Prvo je slovanski izdelek in daje od piva razprodanega na Kranjskem nekaj odstotkov družbi sv. Cirila in Metoda, meščansko pa podpira „Schulverein.“ Kdor toči importirana piva, naj toči to slovansko pivo budjejeviške akcijske pivovarne. Do dna duše so nam zoperna nemška piva, dokaz temu zopetni slučaj, da je gostilničar g. Avšič odpovedal odjemanje Kozlerjevega piva, njegovi gostje pa uživanje tega piva.

Mestna hranilnica ljubljanska

Stanje hran. vlog:
nad 24 milijonov K

Rezervni zaklad:
nad 900.000 kron

v lastni hiši
v Prešernovih
ulicah št. 3

poprej na
Mestnem trgu
zraven
rotovža.

Sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure
dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne

jih obrestuje **4%** ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu.
po **4%** Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po $4\frac{3}{4}\%$ na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg z obrestmi vred na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% izposojenega kapitala. Dolžniku je na prosto voljo dano, svoj dolg tudi poprej poplačati.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Posojilnica v Radvoljici

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Rezerv. zaklada
iznaša:

kron 82.000

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od
vsakega in jih obrestuje

Denarni promet
v letu 1907:

kron 5.500.000

po **4 $\frac{1}{2}$ %**

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po $5\frac{1}{4}\%$ ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6% .

Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uraduje se v centrali in v podružnici **vsak dan od 8. do 12. ure dop.**
in od 2. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje popoldne.

Poštno-hraniln. račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

Podružnica v Spletju

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovcu

Delniška glavica:

2,000.000 K

v Ljubljani

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

Res. fond:

200.000 K

po 4 1/2 %

Rentni davek plačuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“ po K 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Rentni davek plačuje banka sama.

Fran Čuden

v Ljubljani v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovec z zlatino in srebrnino. Eksport. Ceniki zastoj in poštnine prosti. Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobocistilno sredstvo!

SEYDLIN

Izdrelatelj O. Seydl Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobri se povsod

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporoča:

„Velika egiptovska sanjska knjiga“

ki obsega 320 strani; razlaganje sanj, navodilo za srečkanje, srečni in nesrečni dnevi in kazipot človeškega življenja, kazalo o različnem pomenu sanj po posameznih nebeških znamenjih.

Cena 60 vinarjev po pošti 10 vinarjev več.

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

~ iz pristnega angleškega blaga. ~

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremičljivega lodna. Najsolid. postrežba.

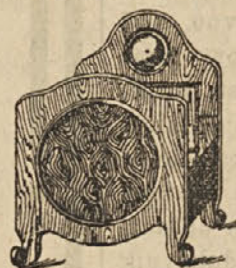

Ludovik Widmayer v Ljubljani

Resljeva cesta št. 3. Ustanovljena obrt od leta 1828.

v lasni hiši poleg Fran Josipovega mostu & poprej skoz 24 let na Bregu številka 10.

proda vsake vrste hišno ogravo kot: celo ballišče, omare, postelje, mize, stole ter tudi skrinje itd. iz mehkega in trdega lesa, kakor tudi modroce, zimnate in na peresih. Ogledala in podobe lastnega izdelka.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si največjo zalogo **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, mlatilnic, gepelov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Slovenci,

kupujte uzigalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otročjih čevljev

iz najboljših tovarov, domačih in tujih.

Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbira izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte

povsod

„Naš List“

FR. ŠEVČIK

puškar

v Ljubljani, Židovske ulice št. 7.

Priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk in samokresov najnovejšega zistema, kakor tudi municijo in vse druge lovske priprave po najnižjih cenah.

Popravila se točno izvršujejo.

Cenik na zahtevo zastoj.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9.60, boljše vrste K 12.—, belo puhasto naskubljeno K 18.— K 24.—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30.—, K 36.—. Razpošilja se franco po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369, P. Plzen, Češko.

Zahtevajte „Naš List“ v gostilnah in kavarnah.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skoncaciji „Zveze slov. zadrug“ v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatičevih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog K 12,434-933-24

Upravno premoženje kmetske posojilnice 31. dec. 1907 K 12,888.795-43

Denarni promet K 59,197.246-20

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4% z 1 1/2% na amortizacijo ali pa po 5 1/4% brez amortizacije; na menice po 6%. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.